

patientene, men resulterer ofte i sterile kvinner, - og menn, aborter og defekte barn og har i det hele tatt de mest ubarmhjertige følger for neste generasjon.

Heldigvis har vi nye behandlingsmetoder både for syphilis og gonorrhoe, - og det blir en av de mest tvingende oppgaver for en medisinsk kommisjon å gå til energisk behandling av de smittede individer.

Regjeringenes forståelse for betydningen av kampen mot de veneriske sykdommer vekkes forhåpentlig i alle land, og denne kampen må komme høgt opp på dagsordenen for det sosiale og medisinske gjenoppbyggingsarbeid. Disse sykdommene er svøper for menneskeheten, men vi kjenner dem, vi kan forebygge og helbrede dem. Med god vilje og energi kan vi bli herrer over de veneriske sykdommene.

Foruten disse sykdommene får vi nok en hel del andre å bekjempe. Arbeidet må settes i gang med all mulig vitenskapelig innsikt og kraftig energi. - Vi må vel gå inn for et prioritets-system. Førsteprioriteten må gjelle mat og kontroll av de store akutte epidemiene, - malaria og tyfus. Det er kanskje ikke så lett å bli enig om hvem som skal ha hjelp i første rekke. Men Aleck Bourne holder på at barn fra to til 15 år, ungdom, gravide kvinner, skolebarn, voksne mennesker og til sist gamle folk skal få hjelp. Det kan gjøres unntak for "nøkkel"-ungdom, grupper av medisinske studenter, lærere o.l. Men vi får jo håpe at utdelingen av mat og medisiner vil bli så tilstrekkelig at det ikke blir nødvendig å ta hensyn til disse forskjellige kategorier.

Hva skal vi så gjøre med krigens barn født utenfor ekteskap? Det kommer til å være tusenvis av forsømte bastardbarn rundt omkring i Europa. Hvem som enn har vært deres opphav, kommer de selv til å bli Europas framtidige borgere, og derfor er det nødvendig at de får stell og pleie og oppdragelse og skolegang, så de kan bli nyttige samfunnsborgere. Et spesielt departement må ta seg av disse ulykkelige barna.

Vansker, planer og organisasjon.

Transport- og kommunikasjonsmidler blir et av de store problemer. Det blir opplagt kaos på disse områdene. I noen land er hospitaler og utstyr blåst bort, mens sårete soldater legger beslag på sykehusene i de krigførende landene. Det blir for få leger og sykepleiersker. Selv i fredstid skorter det på dem, og krigen krever mange ofre. Det trengs atskillige år før en mann er ferdig lege og før en kvinne er ferdig sykepleierske, - så det kan bli temmelig vanskelig å løse personalproblemet.

Men en internasjonal organisasjon som får ukentlige rapporter om den europeiske sunnhetssituasjonen med alle detaljer kan lette hele arbeidet. Organisasjonen må ha makt til å dirigere operasjoner, flytte på personalet, kontrollere og distribuere forråd og utstyr etter situasjonens krav. Folkeforbundets helse-seksjon er et selvfølgelig redskap for denne nødvendige internasjonale kontrollen. - Ettersom det respektive lands helse-ministerium er gjenopprettet, må det få lov til å gripe sakene på egen hånd, men med rådgivende og praktisk hjelp fra den internasjonale organisasjonen, der det trengs. Det er en fare for at en mengde forskjellige offisielle eller frivillige organisasjoner vil styrte seg ut i hjelpearbeidet etter egne planer og ideer. Vi har f.eks. Røde Kors, Kvekerne, Rockefeller, Millbank og enda flere. Naturligvis er det utmerket at de vil hjelpe, og det skal de også få lov til, men hjelpen må kontrolleres og dirigeres av den centrale internasjonale organisasjonen.

Forhåpentlig vil ikke De forente nasjoner bruke sin store makt og autoritet til å påvirke de framtidige regjeringene i Europa og påtvinge dem en bestemt form og farge. De store finansielle interessene, som har slik innflytelse på regjeringene, kan nok vanskelig motstå fristelsen til å bruke sin makt til å tvinge de lidende, bedende, nødstedte europeiske folkene til å bøye seg for deres ønsker og planer.

Det er vel og bra med førstehjelpen til det blødende fattige og fortvilte Europa, men uten en helt ny ernæringspolitikk nytter det hele ikke. Hele kontinentet må inn under en ny vitenskapelig ernæringspolitikk, som må betraktes som en av hovedhjørnesteinene for framtidens samfunn. Etter den første øyeblikkelige mat-utdelingen må hvert lands regjering legge planer for en riktig ernæring og få følge de planene. Rakitis, tannrøte og andre mangelsykdommer må betraktes som skamletter på statsadministrasjonen. Med god helse og sunnhet som kraftkilde vil folkene utvikle seg til lykkeligere, mer balanserte mennesker, som kan leve et høgre og bedre offentlig og privat liv.

DE FORENTE NASJONENE.

Resultatet av den viktige Dumbarton Oaks-konferansen.

Pressekommentarer.

Verden skal få en ny internasjonal sikkerhets-organisasjon, og den skal ha det navnet som de allierte statene har valgt i denne krigen "De forente nasjoner". - Vi skal komme med noen kommentarer fra pressen i utlandet, som har litt av hvert å si om dette nye "folkeforbundet". Det minner i mangt og meget om Geneve-organisasjonen med et råd, en forsamling og et permanent sekretariat. Amerika, Storbritannia, Sovjet, Kina og Frankrik regnes som de fem ledende makter i verden og har permanent sete i rådet. - Den framtid menneskeheten går i møte, skal altså stort sett ligge i disse stormaktenes hender. Fordelen denne gangen er at Amerika og Sovjet er med.

"The Economist" skriver bl.a.: Resultatene fra Dumbarton Oaks kommer vel som en kald dusj for alle de fine drømmene om en sterkere og mer effektiv verdensorganisasjon. Vi får et forbund som ikke er så svært mye sterkere enn det gamle og som er blottet for den elan og begeistring og den tro på mulighetene for fullkomne løsninger av de mellomfolkelige problemene, som preget det første folkeforbundet i den første tiden. Til gjengjeld er dette nye forbundet realistisk, og den realistiske innstillingen til problemene kan gjøre sin store nytte. Det hårde og bitre faktum er at nasjonene - ialfall slik som de nå er representert av sine respektive regjeringer - ikke vil oppgi sin suverene kontroll over maktmidlene. - Men hvis skuffelsen over Dumbarton Oaks vil lære verden den leksen at det er de store suverene statenes politikk som teller og ikke skrivelser og bestemmelser om internasjonale forordninger, så er det en gevinst for verden.

"The Economist" ser noe pessimistisk på det hele, men framholder at den pessimisme som ansporer til konstruktiv realisme gjør mere godt og er mer verdifull enn en aldri så stor mengde uttpisk idealisme, som er blind for virkeligheten.

"The Spectator" sier bl.a.: Mønsteret for den nye organisasjonen ligger, som en hadde ventet det, nær opp til det gamle folkeforbundet, og president Roosevelts forslag til Dumbarton Oaks-konferansen er delvis fulgt. Men hovedproblemet blir hvor langt fredens voktere selv kan holdes i sjakk, om noen av dem bryter freden. Valget, som en ikke kan komme utenom, står mellom en organisasjon så upartisk at den har plikt til å bruke makt mot de store, - eller så begrenset at de store får et veto til selvbeskyttelse.

"Times" sier: Det er sikkert at denne organisasjonen i praksis ikke kan anklage eller holde orden på noen av de store maktene, hvis samtykke og felles aksjon er fundamentale vilkår for det hele. - Det blir altså bare de små nasjonene, som slett ikke kan tenkes å ville angripe de store, som kan holdes i sjakk.

"For å organisere freden, kunne en gå to veger," sier Walter Lippmann i "Sunday Times". "Enten kunne en velge Wilsons veg fra 1919 og løse opp krigs-alliansene for så å gjenforene de adskilte nasjonene og forsøke å knytte dem sammen ved en pakt. Eller så kunne en beholde krigsalliansene og tilpasse dem til etterkrigstidens krav."

Den Wilsonske vegen leder til et rent og desidert brudd med fortiden og uttrykker tro på et ideal om en verden, der nasjonene har full tilitt tild en internasjonale organisasjonen og renonserer på alle spesielle

strategiske forsiktighetsregler, naturlige allianser og kvitter seg med "makt-politikken".

Den andre vegen betyr ikke noe brudd med krigsfortiden. Tvertom: våpenfellesskapet betraktes som et sterkere og varigere bånd, som skal føre fram til en levedyktig freds-forbindelse.

I Dumbarton Oaks valgte de allierte stormaktene veg nummer to. Selve navnet de valgte for den nye organisasjonen "De forente nasjoner" er nøkkel til forståelsen av hele projektet. "De forente nasjoner" eksisterer alt som en sterk autoritet. Organisasjonen blir et instrument, som De forente nasjoner kan bruke for å bevare freden, når de vel har vunnet den, - en levende organisme som handler gjennom råd, sekretariater, lover og avtaler, som de selv skaper.

Aksepterer vi først denne kontrollerende ideen, kommer vi til å se mange av de vanskene som har uroet internasjonaltene i et annet lys, La oss ta spørsmålet om de store og de små maktene. Krigen har vist at det er et faktum at Storbritannia, Amerika og Sovjet er de ledende militärmaktene i verden idag, og at Kina og Frankrik nødvendigvis må stå nær tilsluttet dem, - og dette faktum erkjennes av den nye folkeforbunds-pakten. Videre erkjennes at en eventuel storkrig kan forhindres i framtiden ved enig handling fra disse fem maktenes side. Så lenge Japan og Tyskland holdes avrustet, kan nemlig bare disse fem virkelig føre krig i stor stil. Og kan disse fem ones om å bevare freden, så kan ingen annen organisasjon gjøre det bedre. Uten deres samtykke er et forsøk på å bevare freden dømt til å mislykkes. Og ethvert forsøk på å tvinge gjennom en fred uten samtykke fra en av dem, blir simpelthen en invitasjon til en ny verdenskrig. Alt dette gjør at de fem stormaktene må gjøres permanent ansvarlige for freden. Men dette behøver ikke bety at de mindre nasjonene ikke får noen rolle å spille i den nye fredsorganisasjonen. Tvertom, - de har alle sine uundgåelige roller, som de blir nødt til å spille så godt de kan.

"The Observer" skriver at den nye internasjonale organisasjonen mer ligner det 19. århundres "europæiske konsert" enn Folkeforbundet i Genève. I det 19. århundre var det de store maktenes sak å bestemme over krig og fred. De var autoritative og effektive, - riktignok var de selvbestaltede dommere og voldgiftsmenn i de mindre nasjonenes strider. Men de hadde en levende interesse av å opprettholde balansen i Europa. Dette systemet var realistisk og ganske praktisk, - noe kynisk og amoralsk og selvsagt ikke perfekt.

Så kom Wilson med sin idealsieme og sine 14 punkter, som stilet mot et høyere internasjonalt mål med like rett for alle stater. Folkeforbundet ble imidlertid en fiasko, - noen mener fordi det ikke gikk langt nok, andre mener fordi det gikk for langt i sine krav og bestemmelser. Det er den siste kritikken som gjorde seg gjeldende i Dumbarton Oaks, og så skal en gå til gjenopprettelse av den gamle stormaktsblokken, som kanskje kan være effektiv og praktisk. - Faktum er jo, om en ser helt nøkternt og realistisk på saken, at stormaktene rår over krig og fred med eller uten en internasjonal organisasjon av "De forente nasjoner"s type.

Ikke desto mindre får organisasjonen mange presserende problemer å løse i første omgang: Polens frihet og skjebne, stabilisering på Balkan og i Mellom-Europa, gjenoppbygging i Vest-Europa. Verdensfredens varighet beror på løsningen av alle disse spørsmålene. Og kan den sikkerhetsorganisasjon, som ble resultatet av Dumbarton Oaks-konferansen, løse disse spørsmålene på en tilfretsstillende måte, blir organisasjonen en avgjørende faktor for verdensfreden.

VANSKER I FRANKRIK.

Det er bare naturlig og rimelig at det gjærer i Frankrik nå etter befrielsen. - Reaksjonen etter den lange, bitre kampen melder seg på forskjellig vis, og de Gaulle har mange vansker. Det franske folket er nok enig i de fundamentale prinsippene og har en stor felles oppgave foran seg. Det er gjenoppbyggingen av Frankrik. Men sulten og savnene og nøden må uvegerlig ha misnøyen i sitt kjøl vann, og misnøyen gjør samfunns-

livet urolig.

De Gaulle har i fransk radio uttalt at de allierte negligerer Frankrik. Mangen franskmann kan bli forbauset over den likegyldighet de andre stormaktene legger for dagen overfor Frankriks vansker og problemer.

De franske havnene er ute av tjeneste, - det er bare Bordeaux som fremdeles kan fungere som havneby. Transport- og jernbanesystemet er praktisk talt lammet. Fabrikkene står uten kull og elektrisitet, - gjuvene er i en ynelig forfatning. Jordbruksredskåpen er elendig, alle lagre er bunnskrappet, og råstoffene er borte. De skipene, som enda eksisterer, må stilles til den allierte overkommandos disposisjon.

"Vi må se tingene i øynene, slik som de er", uttalte de Gaulle. "De allierte er stater, og de må følge sin egen politikk. - Den eventuelle hjelpen vi kan få til gjenoppbyggingen betyr ikke at vi kan stole på andres hjelp. Nei, vi må stole på oss selv.

De Gaulle røpet at 300 000 franskmenn er drept under kampene, - 3 millioner fanger deportert og 4000 broer sprengt i luften.

Generalen forutså mange hårde kamper for nazistene var slått fullstendig ut. Tross sine indre vansker ønsker Frankrik av hele sitt hjerte å ta del i denne kampen til det ytterste.

"La oss vise hva vi duger til. Her er oppgavene våre; vi skal slå fienden. Vi skal gjenopprette vår posisjon i utlandet. Vi skal gjenoppbygge vårt eget land. Fremfor alt gjelder det å arbeide. Og vi må stå enig og samlet om disse oppgavene."

I "Sunday Times" skriver O.H. Brandon om de problemene som kan bli prøvestenen for de Gaulle og den provisoriske franske regjeringen, som nå er anerkjent av Amerika, Sovjet, Storbritannia og blandt andre av Sverige. Det må renses opp inne i landet, og de franske styrkene må smeltes sammen til en enhetlig arme.

Regjeringens kommisjonærer rundt omkring i landdistriktene er kommet til Paris med rapporter som ikke bare er morsomme. En forstår at regjeringen arbeider under vanskelige forhold. Det er ikke lett å opprettholde ro og orden og respekt for autoritetene. Motstandsbevegelsen ønsker kanskje en revolusjon og ser med misnøye på regjeringens evolusjons-linje.

I fire år har kamp-parolen vært den eneste parolen det franske folket har hørt og fulgt. Og nå skal den plutselig ikke gjelde lenger. Det er vanskelig å falde til ro. Pariserpressens ledere går nesten alle sammen ut på "ro og orden". Den konservative "Figaro" skriver: La oss arbeide i den legale ordens tegn for å gjenreise vårt land. "Combat", de Gaulles avis, sier: Det er ikke orden, som skal sikre lov og rett; men lov og rett som skal sikre orden. - Rådssamlingens president M. Gouin pointerer i den sosialistiske "Populaire" at det som er virkelig stort og av varig verdi ikke kan bygges på uorden og usammenheng.

Administrasjonen blir renset for ikke-ønskelige elementer. Av 25 000 politimenn er 2000 blitt fjernet. Forskjellige rettssaker om ulovlig profitt går allerede sin gang. - Menn som Laval må for en domstol for å stå til rette for sitt samarbeid med fienden. Industriherrer og finansmenn sendes i konsentrasjonsleir. - Denne utrensingen er et bestemt folkekrav.

De frie franske styrkene går fulltallige inn i hæren og kjemper på de forskjellige allierte frontene. Det er slutt med "maquien"s eventyr, men det er nok en og annen ungdom, som foretrekker det fantastiske "maqui"-livet for en regelmessig soldattilværelse, og selvsagt hører en om voldshandlinger og overgrep her og der.

En forstår at det spilte en stor rolle for de Gaulle og den provisoriske regjeringen av de allierte anerkjente dem, og nå når anerkjennelsen er et faktum, står de sterkere enn før og de kan med større kraft føre Frankrik framover og oppover.

ROMANIA.

Av V.V. Tilca, tidligere rumensk minister i London.

Fra "Sunday Times".

Romania er kommet seg ut av det spindelvevet som Hitler så omhyggelig forberedte flere år før krigen begynte. For å få landet i sin makt, nyttet han økonomiske "fordeler", politiske inngrep og endelig nakent militært press.

Det var Belgias og Frankrikes fall som beseget Romanias skjebne. Mennene, som satt med makten, klarte ikke å finne noe middel til å holde landet unnda malstrømmen. Heller ikke tenkte de at den desperate politikken som mange rumenere anbefalte, motstandspolitikken, kunne være til noen nytte. Fire femtedeler av nasjonen ville med glede støttet en beslutning om å forsvare Romanias territorium i allianse med De forente nasjoner.

Det er mer enn en tilfeldighet at Romanias sammenbrudd fulgte så like hakk i hæl på Frankrikes, og at dets gjenoppståen fulgte fire timer etter meldingen om befrielsen av Paris.

De hemmelige og halv-hemmelige bevegelser, som i mer enn to år har strevet for å fri Romania ut av krigens favntakide mange offisielle, halvoffisielle eller såkalte private samtaler som rumenerne har hatt med allierte representanter i nøytrale land, de forsiktige diplomatiske følere, flukt i fly og på skip, de hemmelige radio-utsendingene, kodene og fallskjerm-troppene, - alt dette ville bli til en fascinerende "thriller", men det meste må dekkes av et hemmelighetsfullt slør. Her kan vi bare gi de store linjene og de prinsipielle begivenhetene.

De første skritt.

De rumenske førerne holdt ikke tritt med utviklingen. Deres informasjoner var alltid 6 måneder etter sin tid, og de kunne ikke fatte situasjonen som den var i øyeblikket og ikke forstå forandringene, som gikk så fort.

Ved den første fortolkningen av Atlanterhavs-deklarasjonen fant de ut at de kunne forlange garanti for rumensk territoriums integritet etter 1939-grensene. Så ga de uttrykk for sitt ønske om at landet ikke måtte bli okkupert bare av russiske tropper, men av felles allierte styrker. De geografiske forholdene i Romania var svar nok på dette kravet. Til slutt krevde de alliert garanti for Romanias uavhengighet, og det siste kravet gikk de allierte med på.

De som stod i forbindelse med Antonescus regime, valgte en annen linje. De forsøkte av all makt å få i stand en overenskomst med Storbritannia og U.S.A. eller ialfall å få visse garantier fra disse landene. Dette ville naturligvis ha skapt uenighet mellom de tre store allierte. Disse forsøkene, som kanskje fikk tysk støtte, brøt sammen overfor enighet som hersket mellom Russland, Storbritannia og Amerika. De holdt seg alle tre strengt til bestemmelsen om ikke å lage separat-avtaler.

Så langt tilbake som til mai 1943 ble de alminnelige linjene for en slik overenskomst med de allierte skissert opp i brev til en ledende opposisjonsmann i Bukarest:

"Tiden til samarbeid med de allierte, er kommet... Vi må få en overenskomst på den eneste mulige basis; Vi må bli nyttige og vise hva vi kan yte for å forkorte krigen, - vi må være de første til å gripe sjansen, og vi må ikke forlede oss selv til å tro på samarbeidet mellom russerne og angelsakserne."

Da de allierte var kommet inn i Italia, så det ut til at Romania skulle bryte med aksemaktene, men etter en lang diskusjon viste det seg at situasjonen ikke var mogen for det. Da var det at kong Michael spurte en ambassadør fra en alliert regjering om det ikke ville være hensiktsmessig for ham å forlate landet sammen med noen av de ledende menn. Men han ble rådet til å bli i Bukarest til hans time kom.

De russiske betingelsene.

Den begivenheten som virkelig satte fart i tingene, var dr. Benes besøk i Moskva vinteren 1943-44, da han bl.a. diskuterte det rumenske problemet med marskalk Stalin og M. Molotov. Etterpå ble det framholdt både av dr. Benes og av Molotov at Russlands politikk overfor Romania ville bli en ikke-interveneringspolitikk når det gjaldt de indre politiske spørsmålene i Romania. De våpenstillstandsvilkårene som Russland sendte sine allierte til godkjennelse var bare en utvidelse av de politiske, territoriale og militære vilkårene, som ble nevnt av disse to herrende den gangen.

Ved juletider 1943 var marskalk Antonescu for første gang villig til å innrømme et mulig tysk nederlag, og han forsikret sine venner at han hadde lagt sine planer i henhold til den muligheten. I virkeligheten ble det i begynnelsen av februar 1944 bestemt i et ministerråd at prins Stirbey, skulle forsøke å komme i forbindelse med de allierte. Antonescu aksepterte forslaget. En skulle i all hemmelighet be om våpenstillstands-vilkår, - forandringen burde skje i det militært sett mest gunstige øyeblikk, f.eks. når de allierte steg i land på Balkan eller samtidig med russiske troppers marsj mot Romania.

I annen halvdel av mars sa russerne fra at de til og med var villige til å forhandle med Antonescu-regimet. I begynnelsen av april erklærte BBC at de allierte var villige til å forhandle med den rumenske regjering uansett dens politiske farge.

I første halvpart av juni gikk Antonescu med på fredsvilkårene, men ba om at Maniu og Bratianu også skulle akseptere dem. Men disse to opposisjonsførerne nektet. Riktignok sendte de to representanter for å få full greie på vilkårene.

Men Antonescu forhalte fremdeles tiden. Da han hadde fått vite hva våpenstillstandsvilkårene gikk ut på, søkte han kontakt med private britiske og amerikanske folk i Madrid for å forsøke å oppnå en britisk og amerikansk garanti for opprettelsen av en ikke-militær ikke-okkupert sone i likhet med Vichy-regjeringens sone, dit han kunne trekke seg tilbake med sin regjering. Men han hadde ikke hellet med seg denne gangen heller. Den russiske øverstkommanderende fikk melding om Antonescus revestreker.

Det plutselige romanske kuppet overasket alle de allierte regjeringene, skjönt det var blitt bestemt at de skulle bli underrettet på forhånd, så de kunne komme med undsetninger til Romania. Ingen kan derfor anklage de allierte for at hjelpen ikke kom i tide.

Den endelige beslutning.

Men kong Michael og opposisjonens ledere var nødt til å handle fort, - marskalk Antonescu skulle nemlig møte i Hitlers hovedkvarter den 15. august. Under denne siste sammenkomsten raste og sverget og bönnfalt Hitler. Han lot den rumenske diktatoren få vite at han hadde fått teften av det som skulle skje og ville bare si fra at han kom til å gå fram med ubarmhjertighet om Romania gjorde noe for å bryte med Tyskland. Antonescu ga noen formelle løfter og vant et par dagers frist. Han ilte hjem og underrettet kongen og regjering.

Samtidig tok Gestapo forskjellige forholdsregler som tydet på at de ville begynne å behandle landet med den "ytterste hårdhet". Det var da kuppet ble gjort og i all hast. Det ble ikke engang tid til å underrette de allierte. Kongen viste seg verdig dr. Manius ord: "Kongen har alt bevist sine bemerkelsesverdige kvalifikasjoner, som er en kostbar garanti for landets og monarkiets framtid."

Romanias brudd med aksene og oppmarsjering ved siden av de allierte, er et hårdt slag for Tyskland, ikke bare fordi det tar bort Tysklands eneste oljekilde, men også fordi det åpner en trefoldig veg for de russiske troppene: mot Bulgaria, mot Jugoslavia og Adriaterhavet og mot den ungarske steppen, Budapest og Wien. Romania har en nøkkel-posisjon både gjennom sin geografiske beliggenhet og gjennom sine naturlige resurser, først og fremst den attråverdige oljen.

ÖST - PRÖYSSEN.

Öst-Prøyssen er i kampsonene som aldri før. De røde armeene strømmer inn over junkernes land, og det kan ha sin interesse å få vite litt om dette landet og forholdene og folket der.

De østprøyssiske junkerne har alltid vært en mektig politisk gruppe, og det spørs om Hitler var kommet til makten, hvis han ikke hadde hatt deres hjelp. Men økonomisk sett har Öst-Prøyssen simpelthen vært en byrde for Tyskland på grunn av den økonomiske strukturen og den upraktiske beliggenheten. Öst-Prøyssen motbeviser Tysklands propaganda om "Drang nach Osten", for derfra har "der Drang" tvertom gått mot Vesten, og forøvrig er de polske distriktene omkring Öst-Prøyssen meget tettere befolket enn dette tyske landet. Historien viser at tyskerne har nyttet Öst-Prøyssen i kolonisasjonsøyemed. Hohenzollernerne deporterte stadig tyskere dit. Resultatet er da at den store majoriteten av befolkningen er tyskere. I 1918 fikk Tyskland lov til å beholde landet.

Politisk og strategisk betydning.

Öst-Prøyssen er av meget stor politisk og strategisk betydning for Tyskland. Uten Öst-Prøyssen var kanskje Hitlers tredje rike ufødt. Nazistene selv hadde ikke tilstrekkelig makt til å styrte republikken og

innføre diktaturet. Det var først da det imperialistiske Tysklands ledende grupper besluttet å gjøre felles sak med Hitler at det lyktes ham. Gamle rikspresident Hindenburg holdt stand mot Hitler helt til de øst-prøyssiske junkerne overtalte ham til å gå inn for Hitlers kandidatur til kanslerstillingen.

Junkerne var rike, - som store godseiere tjente de utmerket på å selge sin grøde til Vest-Tysklands industri-distrikter. I 70-årene var det temmelig opplagt at det ville lønne seg for Tyskland å importere brødkorn o.l. fra andre land. Men junkerne klarte å hindre det, - de brukte sin politiske makt. Og i de tre siste generasjonene har det tyske folket i virkeligheten vært med på å betale skatt til de store godseierne. Tyskland er blitt matet med korn fra sin egen jord, til høy pris og av dårlig kvalitet, - det førte til lav levestandard for massene. Det gikk selvfølgelig ikke an å si til det tyske folket at denne unødvendig lave levestandarden kom av at de tyske junkerne ville tjene penger. Argumentet, som ble brukt, var at Tyskland måtte bli selvhjulpent og brødfø seg selv. Men ettersom slik selvhjulpenthet bare er nødvendig i krig, måtte det tyske folket stadig minnes om nabostatenes angrepslyster og onde tendenser. Der har vi ganske sikkert en viktig faktor til den sterke propagandaen om "inncirklingen av Tyskland."

Etter forrige krig var det ikke lenger tilstrekkelig med den høge tariff-politikken for å hjelpe junkerne. Om og om igjen måtte de få direkte understøttelse. Det tyske folket likte ikke dette. For disse pengene gikk like i junkernes lommer og ble brukt til fornøyelser og luksus. Hindenburg var i deres garn, og under ham ble deres makt-posisjon betydelig øket. I 1932 truet statsministren, general von Schleicher, med å avsløre junker-skandalene, men da lot altså Hindenburg seg overtale til å gi Hitler makten under forutsetning av at skandalene skulle holdes skjult, og at junkernes økonomi skulle få bli intakt. Dette er omtrent det eneste løfte Hitler noengang har holdt.

Av dette ser en Øst-Prøyssens politiske betydning. På kartet ser vi den strategiske betydning. Under forrige verdenskrig pointerte generalstaben at Øst-Prøyssen var nødvendig for en kontroll av de baltiske provinsene som var en tvingende nødvendighet for Tysklands velferd.

Sosial struktur.

Øst-Prøyssen er virkelig det beste jordbruks-distriktet i Tyskland. I 1939 bodde det 2 1/2 million mennesker der. 48 pct. var beskjeftiget i jordbruket og i skogene, mens bare 22 pct. arbeidet i industrien. Øst-Prøyssen har en sunn og frisk befolkning med den høyeste procent av militærdyktige menn i hele Tyskland.

Junkernes posisjon illustreres av følgende tall: 2 pct. av jordeierne sit er med over 50 pct. av jorden.

Landet og kommunikasjonene.

Den syd-vestlige delen av Øst-Prøyssen dannes av baltiske høg der, - den høyeste toppen er 1000 fot høg. Lenger øst er det et stort sjø-distrikt, Masurane. I nord er det typisk korn-land, mens fedriften er hovedleveveg langs kysten.

En jernbane forbinder Øst-Prøyssen med Berlin via Landsberg, Kreuz, Schneidemühl, gjennom Den polske korridor til Elbing og Königsberg, provinsens hovedstad, - jernbanen ender ved den lithauske grensen i Tilsit. Den andre jernbanen går fra Berlin via Potsdania til Osterode, Allenstein og "Interburg-kløften". - Hovedvegen gjennom landet nordover følges av en ny strategisk viktig Reichsautoban. Det er også bygget andre militære vegger gjennom landet.

Historie.

Øst-Prøyssen har spilt en historisk rolle i forholdet mellom Polen og Tyskland. De opprinnelige øst-prøyssiske folkene, prusserne, kom inn i historien med de teutoniske riddernes korstog til Palestina. De var med i det 3. korstoget, som stort sett ble mislykket, - og de bosatte seg i Venice for å vente på nye oppgaver. Først tenkte Ungarns herskere å leie dem til å slåss mot Transylvania, det vil i den tiden si å omvende transylvanerne, men det dugde de ikke til. Så kom den polske hertugen av Mazovia og spurte om de ville være så snilde å omvende de hedenske prusserne. Lederen for denne ridderordenen, Hermann von Salza, påtok seg oppgaven, og så fikk han, meget mot den polske hertuges vilje, et brev på at han skulle herske over det området, som ble Øst-Prøyssen. Det var i 1226.

De teutoniske ridoerne spilte en viktig rolle i De baltiske statene i slutten av det 13. århundre og begynnelsen av det 14.

De mange store borgene minner den dag i dag om teutonernes herredømme i Øst-Prøyssen: Marienburg, Elbing, Marienweider, Allenstein, Inster-

burg, Tapiau og Tilsit.

Polen reiste seg som kongerike i slutten av det 14. århundre, og da gikk det tilbake med ridderordenen, som led et definitivt nederlag i 1410 mot polske og lithauiske styrker ved Tannenberg.

Dette er opprinnelsen til det moderne problemet om "den polske korridoren" som i 300 år var del av kongeriket Polen og forble romersk-katolsk også etterpå. Etter reformasjonen overtok Hohenzollernerne Øst-Prøyssen med grev Albrecht i spissen.

I 1657 innførte kurfyrsten av Brandenburg enevælde i Øst-Prøyssen. Folket foretrakk den polske kongen, - han lot dem være i fred, - og øst-prøysserne gjorde litt motstand mot det brandenburgske systemet, som var grunnen til det prøyssiske systemet, som igjen var grunnen til den tyske militärmakten. Men folket, byene og adelen ble slått ned. - Kurfyrsten hentet folk fra alle deler av Tyskland. Også franske hugenotter, belgiere, sveitsere, skötter og tsjekere dro til Øst-Prøyssen. I 1732 kom 15 000 salzburgere dit, og en går ut fra at 1/3 av befolkningen der har Salzburg-blod i årene den dag i dag.

En vakker dag var kurfyrstene så mektige at de fikk den helige romerske keiserens tillatelse til å kalde seg konge, - det var i 1701, og om litt fikk det landet som bae regjert av hohenzollernerne navnet "Prussisa", - Prøyssen. Polens første deling i 1772 knyttet Øst-Prøyssen til den prøyssiske kongens vestlige territorium, det vil si Brandenburg. - Og fra 1772 begynte den systematiske undertrykkelsen av polsk innflytelse både i Øst-Prøyssen og i Vest-Prøyssen. Versailles-freden ga imidlertid Polen "den polske korridoren", der altså befolkningen hadde holdt seg polsk hele tiden. Danzig hadde overveide tysk befolkning og ble til en fristad, - I 1920 regnet nok de fleste øst-prøysserne seg som tyskere.

Økonomiske faktorer.

Tyskland har hjulpet Øst-Prøyssen økonomisk. Egne tariffen er innført for Øst-Prøyssen. - Landet er det tynneste befolkete land i Tyskland. Tyskerne har ingen lyst til å flytte dit heller, - de stritter imot, og propagandaen for Øst-Prøyssens herligheter preller av på dem.

Nå pointerer imidlertid Polens autoriteter at det er meget mer hensiktsmessig for Polen enn for Tyskland å ha Øst-Prøyssen, som sikkert vil tjene på å bytte herre, hvis det samtidig ble gjennomført en jordreform i landet, og Polen ble industrialisert.

ITALIA I DAG.

Utdrag av to artikler i "The New Statesman and Nation" av Carlo Marini.

Nord-Italia.

Da Mussolinis Italia brøt sammen i juli 1943 stod tyskerne i en vanskelig situasjon. Hittil hadde de vært flankert av Milizia Fascista og O.V.R.A. - det hemmelige parti-politiet. Men plutselig befant den tyske hæren seg alene i et desorganisert og temmelig fiendtlig innstillet land.

Bøndene var overlatt på nåde og unåde til svartebørs-handelen, og slike oppkjøpere, som bare betalte med kvitteringer "paghera Badoglio", - Badoglio betaler. Det republikanske fascistpartiet ble opprettet for å skape ro og orden og overta alle oppgaver, som tyskerne kunne overlata dem. Partimedlemmene fikk nye uniformer og støvler, tyske våpen og god betaling og et stilltende løfte om krigsbytte der de kom over det. Det var da adskillige som meldte seg for å få del i alle disse herligheter. Marskalk Graziani ble på sett og vis leder for partiet. Han var den eneste kandidaten som ikke var altfor blamert til å stå opp mot Badoglio. Han var imidlertid bare en fasadefigur, men tyskerne trengte ikke noe annet. Uten ham og det nye fascist-partiet ville de vært nødt til å holde styr på Nord-Italia selv.

Ny-fascistenes aktivitet drepte ialfall de svake antydninger til politisk initiativ som hadde vist seg i juli, og millioner italienerne sank tilbake i fascistens favntak, - der hadde de sittet i 20 år, og der satte de seg tilrette igjen.

Ny-fascistene drev på. De laget et nytt program for Italia, reorganiserte og utvidet militsen og konsoliderte sin stilling. De innkaldte de to yngste militære årsklassene og alle spesialister fra flåte og luftvåpen. Dette var nødvendig på grunn av den store deserterings-prosentsen etter våpenstillstanden. I de industrielle nord-distriktene var det ganske god tilslut-

ning, men i landdistriktene brød de unge mennene seg meget lite om innkal- lelsen. Ikke før kom fascistene anstigende, før de forsvant og slo seg sam- men med partisaner, desertører og rømte krigsfanger. Alle sammen gjemte seg i skogene til faren var over.

De nord-italienske byene hadde det ganske vanskelig, især blandt håndverkere og lønns-arbeidere var det dårlig. Alt før våpenstillstanden florerte svartehandelen. Men etterpå tok svartehandelen helt overhånd. Det var simpelthen umulig å klare seg uten svartebørsens hjelp. Fascistene for- kynte riktignok dødsdom for svartehandel, men det hjalp ikke. Korrupsjonen blandt italienske funksjonærer er som kjent temmelig utbredt, og det gikk an å kjøpe seg fri for straff med "gaver" på om lag 20 000 lire til de ret- te folk.

Fascistene forsøkte å innføre en streng rasjonering, - men det eneste resultatet var at alt som rasjonerte varer het, forsvant totalt fra markedet. Og prisinflasjonen fortsatte, og prisene nådde fantastiske høyder. Det var ingen vareart som undgikk prisstigningen. Og tyskerne trykket sed- ler i massevis. De tyske soldatene hadde svære pengeruller i lommene, - og be- talingen var bare fiktig, for om tyskerne ikke hadde tilstrekkelig med ver- diløse sedler, så tok de det de hadde lyst på.

Motstandsbevegelsen åpnet kornsiloene og delte ut mel og korn til bøndene, de evakuerte og de fattige. Men når tyskerne fikk nyss om slike begivenheter, kom de settende på motorcykler og lastebiler og skjøt inn i den sultne folkemengden. Det øket italienernes hat til tyskerne, som de ga skyld- en for krigen og landets ulykke. Tyskerne ble mer og mer arrogante og ubarm- hjertige, og de savnede og den lidelsen de følte på sin egen kropp, gjorde dem mer og mer rasende på tyskerne... Det la ikke tyskerne særlig merke til. Men de produserte en utpekulert propganda mot de allierte. Allikevel leng- tet de fleste etter befrielsen, og deres fantasi utstyrt befrierne med sjokolade og cigaretter. De hadde ingen politisk sympati for de allierte, men det italienske folket er et av de minst politisk skolerte folkene i hele Europa, og deres nalvitet og uvitenhet er blandet med sterke følelser. De trodde at de mektige allierte ville komme med magiske tryllemidler til velstand og lykke og gode dager. De syntes de fortjente sjokolade og cigaret- ter etter disse vonde krigsårene...

Det er nok en hel del kommunister i Nord-Italia, men de er mer fylt av beundring for Stalin enn av tro på marxisme og kommunistisk ideo- logi. - Italia er et politisk kaos idag. Det er få italienere som virkelig forstår hvilke oppgaver Italia får å løse i framtiden. Sannheten er at dis- se tyve fascistårene har gjort Italia umoralsk.

Syd-Italia.

Før Carlo Ma rini dro til Syd-Italia tidlig på sommeren, hadde han uavladelig forsikret sine nord-italienske kammerater om at nå dro han til landet, som flöt av melk og honning, - landet med de etterlengtede cigaret- tene og all den allierte sjokoladen. Disse forsikringene fikk dem til å for- bande tyskerne med fornyet kraft, mens de kastet blikk mot himlen for å kikke etter allierte fly. - Til tross for den tyske propgandaen som altså gjorde sitt beste for å få innbildt nord-italienerne at syd-italienerne ble befri- av en horde marokanere og amerikanske negre, trodde de klippefast på at ge- neral Alexander var den rene sjokolade- og cigarett-grossist. I Syd-Ita- lia trodde de og så det. På Sicilia f.eks. hilste innbyggerne i en liten by amerikanerne velkommen med spørsmål om hvor langt bak sjokolade- og cigarett- lassene var. Landstigningstroppene så litt desorienterte ut og forklarte at de kom alene og ikke visste noe om slike forsyninger. Befolkningen ble så skuffet at byens borgermester måtte forfatte en pamflet med løfte om mat og alle goder, mens hans eget hate blod kokte, fordi også han var blitt nar- ret for sjokolade og cigaretter.

De italienske massene synes ikke de har noe med krigen å gjøre lenger, og etterat de to rikeste nasjonene i verden har okkupert dem, finner de det selvfølgelig at de nå får tilbake førkrigs-standard. Marini har spist vidunderlige måltider med verdens fineste spaghetti, ferskner og plommer og druer og pærer, - men vertskapet hevet hendene mot himlen og sa: arme Italia! Så fattigslig hadde de aldri levet før. Italienerne kan ikke eller vil ikke erkjenne at de allierte holder på å løse oppgaver, som krev- er litt annet enn spising og festing. Men til tross for den naturlige fat- tigdom i Syd-Italia i forhold til de rikere distrikter i Nord-Italia, har den syd-italienske befolkningen det meget bedre enn deres brødre lenger nord. Det er i sannhet forskjell på tysk okkupasjon og alliert okkupa- sjon. Bønd- ene i syd blir ikke tvunget til å selge korn og egg og kjøtt, og cigaretter og sjokolade og andre små luksusartikler er lett gilgjengelige, selvom nok

prisene er svartebørs-priser. Brødrasjonen er f.eks. blitt fordoblet.

Men enhver militær okkupasjon er ubehagelig, - enten den nå kommer fra fiender eller venner. Og de allierte troppene har vært nok så u- heldige når det gjelder kvinnene. Tyskerne "oppførte" seg relativt bra slik, for de har jo sine bordeller overalt. Men de allierte må stole på hver en- kelt soldats moral, og et og annet må jo hende da! Disse kvinnfolk, historie- ne sprer seg som ild i tørt gress, og en er begynt å klippe håret av de pik- ene som går med fargete og hvite soldater. Unge uniformerte italienerne med bajonett og dolk går løs på kvinnehåret, og de sørger for å være så mange at øyeblikkelige repressalier blir umulige. Denne uniformerte ungdommen er forresten et vanskelig problem. De er stolte over å være "verdens beste in- fanterister" som de går omkring og innbilder seg. En ung italiensk officer uttalte like etter at han i Afrika hadde måttet overgi sin bataljon: "Dere engelske har utvilsomt det beste artilleriet, tyskerne er overlegne når det gjelder tanks, men vi italienerne har selvfølgelig vært uovertreffelige in- fanteri." Han husket ikke på sitt eget infanteris nederlag for en time siden..

Italienerne tåler de allierte troppene, men er ikke nettopp henrykte over å ha dem der. Især er de misnøgd med franskmennene. "Vi erob- ret dem jo i 1940", sier de fornermet.

Den mest karakteristiske forskjellen mellom en tysk-okkupert by i Nord-Italia og en alliert-okkupert by i Syd-Italia er avisenes og lit- teraturens mengde og mangfoldighet. Tyskerne nekter enhver utgivelse. Men de allierte lar alle partier og politiske fraksjoner komme med sine aviser og tidsskrifter. Og det er det mest oppmuntrende idag å se den frie presses virk- somhet igjen. Pressen ignorerer krigen og legger vekten på gjenoppbyggingen av Italia. Italiensk politikk ligner ikke andre lands politikk. Det er fak- tisk små grupper provinsielle politikere som greier brasene, og mest tenker de på egen fordel.

Politikerne må se det som sin hovedoppgave å oppdra folket til å se virkeligheten i øynene og finne en veg ut av kaos og ulykke fram til orden og velstand.

Det kommunistiske partiet har et velutviklet propaganda-ap- parat og arbeider iherdig... Men det finnes a. e. mulige parti-avskygninger og fraksjoner. Mange mener imidlertid at de får vente med politikken til krigen er over og de allierte vel av vegen.

En kan gå ut fra at Italia får et demokratisk styre avpasset etter sine spesielle forhold og forutsetninger. Men vegen fram kan bli lang og kronglete.

INN I TYSKLAND.

I "The Listener" finner vi små brev fra forskjellige bri- tiske soldater, som kjemper på Vest-fronten. Vi velger et fra Robert Dunnett, som forteller om da han satte fot på tysk jord.

"Jeg hadde aldri ventet at det skulle gå så rolig og still- ferdig for seg å sette fot på tysk jord. De første tyskerne vi så, var et el- dre ektepar, som stod ved vegkanten foran det første huset i byen. De så på oss uten smil og uten rynket panne, - og de stod urørlige. Lenger inne i byen stod folk ved hagegrinnene sine. Hvert hus hadde hvitt flagg. Alle folk hadde også noe hvitt på seg, om ikke annet så ialfall et hvitt lommeørkle om armen. Noen vinket og smilte. En pike kom springende ut fra hagen med en kury full av plommer til soldatene. Det var barn i sine beste klær, - alle sammen så sunne og friske ut, - og de virket hverken redde eller rasende.

Jeg gikk inn i et hus, der konene snakket fransk. De satt i dagligstuen, to søstre med et stort bilde av broren i uniform på veggen og en radio på bordet. Hun fortalte at hun hele tiden hadde lyttet til BBC.s tyske sendinger, den ene av dem, og den andre sa at hver time hadde vært en lang ventetid. De sa at alle nazilederne var reist sin veg sammen med här- avdelingene, og at 75 pct. av innbyggerne var mot nazi-regimet. Broren slås på en eller annen front, - de visste ikke hvor, og de hadde en fetter som var drept i Russland. De hadde et ukrainsk ektepar til hjelp i huset. Det var russiske tvangsarbeidere. De to kvinnene ba oss marsjere like inn i Berlin, - tok vi ikke Berlin, ble det aldri slutt og Tyskland aldri komme til å bli hva det burde være. Vi sa vi trodde det var de alliertes plan å gå inn i Berlin en vakker dag.

Dette var et lite eksempel på den møttselsen de allierte får i selve Tyskland, men en kan selvsagt finne mange flere beretninger, som ikke tyder på hverken vennlighet, lettelse eller resignasjon. Tyskerne kjemper vilt og kommer sannsynligvis til å fortsette kampen om de er aldri så mye slått. Folkekrigen er annonsert, og Hitler og Himmler forbereder den.

DANMARK

får vakre blomster i en leder i "Times". Etter å ha gått gjennom den danske kampen, som jo er kjent for oss, slutter artikkelen:

" Det nasjonale opprørets time er ennå ikke inne, og frihetsrådet har utstedt en henstilling om tilbakeholdenhet. Det er imidlertid vanskelig å tvinge danskene til å adlyde denne henstillingen. De kjenner seg styrket av den suksess de har hatt hittil og føler seg overbevist om at fiendens makt er i fullstendig oppløsning overalt. Danskene har et flott rulleblad for sin standhaftige patriotisme, og de vil opprettholde sitt ry. Skjønt Danmark ikke har fått den formelle stilling som medlem av De forente nasjoner, så vil folkets modige og uforlignelige kamp sikre landet en ærefull plass blandt verdens frie nasjoner, når seirens time kommer."

" Times" korrespondent har vært tilstede på et av frihetsrådets møter, og han skriver:

Jeg fikk et sterkt inntrykk av frihetsrådets sans for demokratisk ansvar. Disse menn, som danner det politiske organ for aktiv motstand, er på grunn av omstendighetene ikke blitt valgt på alminnelig måte. Men de har skapt et system med stadig kontakt med alle fraksjoner av den offentlige mening. De må lede kampen, men de tar aldri et overilet skritt, som går ut over den herskende stemning. Deres etterkrigs-program vant stor tilslutning siste høst takket være de fornuftige planene for gjenopprettelsen av demokrati og rettsforhold. De profesjonelle politikerne nærer en lett jalousi på frihetsrådet, men denne jalousien kan sikkert lett overvinnes. Alle vet jo at rådet er opprettet for å møte øyeblikkets krav. Rådet har ingen politisk egoisme for framtiden. Det arbeider for en effektiv motstand og for befrielsen og vil med glede overlate framtidens problemer til folkets normale representanter.

Men de som er dypest interessert i den praktiske motstanden føler imidlertid at utsiktene til en rolig og jevn politisk utvikling etter seieren, vil bli lysere og bedre jo mer de ansvarlige menn, som skal danne den første frie danske regjeringen, tar hensyn til de erfaringene som de aktive kjempene har gjort i denne tiden.

DANSK POLITIKK UNDER OKKUPASJONEN.

Fra Svenska Utrikespolitiska Institutet av redaktør Per Möller,

Det tyske overgrepet på det danske politiet betyr at danskernes siste skanse "over jorden" er fallt. Selv politiet er gått "under jorden" i tusentall, - det betyr både en belastning og en styrke for den underjordiske fronten. Politiet er selvsagt en positiv tilvekst til den danske underjordiske hæren, som bare venter på kamp-parolen fra general Eisenhoweres hovedkvarter. Men den negative siden av saken er lovløsheten i Danmark. Den florerer vilt. Det danske politiet kunne vel ikke beskytte alle medborgere mot Gestapos overgrep, men folket følte politiet som en slags sikkerhetsventil, og det danske politiet kunne jo gripe inn overfor kidnapping, "clearing-mord" o.l. Nå er ventilen borte, og det danske folket står fullstendig uten rettsbeskyttelse. Den nye situasjonen gjør at nazistene i Danmark kan gå amokk så mye de vil.

Politiet har ikke hatt noen lett oppgave under okkupasjonen, tyskerne har krevet større aktivitet mot antityske organisasjoner, og folket var misnøyd med at politiet på sett og vis gikk tyskernes ærender. Men det siste stod i forbindelse med den avspennings-politikken, som både regjering og riksdag fulgte i samsvar med majoriteten av folket, og det var mye politiets fortjeneste at danske domstoler dømte all anti-tysk virksomhet, og at straff ble avtjent i danske fengsler i de tre første okkupasjonsårene.

Men så kom 29. august ifjor med en ny fase i forholdet mellom tyskerne og politiet. Samtidig med den tyske aksjonen mot den danske hæren og flåten ble en del politifolk avvepnet, men bare midlertidig, - de fikk snart etterpå våpnene tilbake. Det rådet stor uklarhet i forholdet mellom tyskerne og politiet. Politiet vant en seier. De fikk offisiell tillatelse til å nekte underskrift eller årsord som stred mot deres samvittighet. Tyskerne har imidlertid stilt det ene kravet etter det andre til politiet, men politiet vegret hver gang å handle mot sin samvittighet. Nå har de måttet betale dyrt for sin rakryggede holdning og sin patriotiske innstilling. Politiet ville ikke gå tyskernes ærende og ble derfor satt ut av spillet.

FOR NORSKE KVINNER.

KORTE GLIMT FRA PRESSEN I UTLANDET.

DEN STØRSTE FOLKEVANDRINGEN I HISTORIEN.

Artikkel i News Chronicle av R. Waithman.

I disse dager blir det gjort en omhyggelig undersøkelse på den andre siden av Atlanterhavet over de 20 millioner mennesker, som Hitler har flyttet hit og dit tversover Europa og lenket til sin krigsmaskin. Hva kommer til å hende med dem alle sammen, hva kommer de til å gjøre når meldingen om Tysklands nederlag når dem?

Verden står da overfor en situasjon, som historien ikke kan oppvise maken til. De 20 millionene er menn og kvinner, som plutselig ser fengslets porter åpne seg. Og den organisasjonen som skal ta seg av disse millionene og ha ansvaret for deres liv og skjebne har vært samlet i Montreal nylig for å drøfte det gigantiske problemet. Det er UNRRA, som har fått denne oppgaven.

44 land har sendt representanter til denne konferansen. Robert Waithman har vært i Montreal og hørt dem tale om hovedproblemet for konferansens arbeid, om "the displaced people", - de menneskene som er flyttet vekk fra sine opprinnelige hjem.

En regner med om lag 9 millioner slave-arbeidere, som Hitler har drevet som kveg inn i Tyskland fra nesten alle kanter av Europa. UNRRA-ekspertene mener det ville hjelpe dem å fastsette tallet, hvis de visste hvor mange russere tyskerne har innen sine grenser. Om lag 2 millioner av disse menneskene kommer fra Frankrik. Resten er familier eller enslige arbeidere som er dratt så å si ved håret fra hjemmene sine til andre distrikter i eget land eller langt avsted til fjerne fremmede egne, som tyskerne har okkupert.

Hitler har tatt ca. 2 500 000 tyske civile arbeidere og plantet dem hist og her i andre deler av Europa enn der de hører hjemme. De kommer til å bevege seg mot strømmen som går fra Tyskland. For også de vil se å komme seg hjem igjen.

Det er et stort kontor i London nå med UNRRA-offiserer, som skal reise sammen med de militære styrkene nesten i samme øyeblikk som et europeisk land blir befridd, - de skal planlegge hjelpearbeidet, som skal følge etter de militære operasjonene.

Det internasjonale Røde Kors er knyttet intimt sammen med UNRRA, når det gjelder denne hjelpevirksomheten, - og britiske og amerikanske soldater kommer vel kanskje til å ha den aller vanskeligste og seigeste oppgaven med de stormende hordene, som har ått eneste ønske; å komme hjem.

Det skal opprettes kontrollstasjoner ved de tyske grensene, især langs Rhinen, - likeså blir det nødvendig med legekontorer og undersøkelsesstasjoner, - faren for epidemier blir selvsagt voldsomt stor, når så mange mennesker er ute og går på den måten. Det må bygges hytter med matstasjoner og soverom til syke, og lages svære leirer under militært oppsyn, - venteleirer.

Ingen venter at alle militære ordrer blir adlydt under slike oppløsningstilstander. Mange kommer nok til å forsøke å ta benvegen over grensene. De må innhentes og stanses. Det er for farlig å slippe dem løs. Tenk på epidemifaren!

Jo mer ekspertene studerer problemet jo usikrere blir de på hvor lang tid hele denne omplusseringen vil ta. Så sent som fem år etter forrige verdenskrig holdt slike "dis-placed" personer på å vende hjem. Og da var det alt i alt bare 2 millioner. Nå gjelder oppgaven 20 millioner. Det er fantastisk og nesten ufattelig.

De opplysningene som UNRRA og Shaef (kontoret i London) har fått, er kommet på lønnlige og underjordiske vegger, og det er vanskelig å få akkurate tall. En har tapt alle spor etter en hel del av de kvinner og menn som Hitler har drevet hjemmefra. Det ble gitt opplysninger om at f. eks. 90 000 jugoslaver ble drevet inn i Italia, da Hitler og Mussolini delte opp Slovenia. Allierte armeer har ikke funnet dem enda. Noen er kanskje sendt inn i Tyskland for å arbeide der, noen er kanskje undsluppet og har forenet seg med jugoslaviske motstandsstyrker.

Om lag 200 - 300 000 franske familier ble flyttet fra Elsass Lotthringen og erstattet av tyskere. 60-70 000 mennesker fra det italienske